

Hvor agtpaaagivende visse Dele af den danske Lovgivningsmagt er i Retning af at passe paa, at der ikke sker noget Overgreb overfor den private Ejendomsret, fremgaar deraf, at Oppositionen i Rigsdagen formaaede at standse det Led i Jordreformen, som bestod i det Lovforslag, der gav Regler for Ekspropriation, og det uagtet den Ekspropriationsret, som her blev bragt i Forslag, var af et yderst beskedent Omfang; man skulde kun kunne eksproprierer fra store, slet drevne Ejendomme og kun en meget ringe Procent af Ejendommens Areal og paa den Betingelse, at det Jordbrug, som havde været samlet i den store Ejendom, ikke i driftsmæssig Henseende fordervedes eller blot forringedes væsentligt ved Ekspropriationen. Hvis der i Lovforslaget om Len og Stamhuse havde været Tale om Ekspropriation, havde Oppositionen mod Ministeriet derfor ganske sikkert modsat sig det i 1919.

Efter min Mening, og den har været delt af den aldeles overvejende Part af Rigsdagen, gaar Loven ud paa at ordne Forholdet mellem 4. Parter, som hver for sig har Interesse i den Maade, hvorpaa Len og Stamhuse frigøres for det fideikommissariske Baand. Disse fire er: Besidderne, Successorerne, de yngre Børn og det danske Statsamfund, og for mig var det selvfølgelig først som sidst det danske Statssamfund, det gjaldt om.

Som jeg tidligere har udviklet, er Besidderen efter min Mening ikke Ejer, men jeg betragter imidlertid enhver Strid om en saadan Begrebsbestemmelse som værdiløs overfor Livet og dets Krav, som Lovgivningsmagten maa have for Øje. I hvert Fald er Besidderen ikke fri Ejer af Besiddelsen, og de Ord er urigtige i Præmisserne til Østre Landsrets Dom af 25. Oktober 1920, at Besidderen „ikke faar nogen som helst Erstatning“ — saaledes siges der i Dommen af 25. Oktober — for de 20 à 25 pCt. af Fideikommisset, som han maa afgive til Staten for at faa Afløsning. Dette er en positiv Urigtighed i Dommen. Besidderen faar for disse 20—25 pCt. Løsningen af det fideikommissariske Baand. Han bliver fri Ejer af det øvrige, han kan sælge det, han kan pantsætte det, og han kan glæde sig ved, at hans Børn kan arve det efter ham, saaledes at hans yngre Børn ikke efter en forvænt Barndom skal styrtes ud i Fattigdom ved hans Død. Dette er Vederlaget for de 20—25 pCt., og at mange Fideikommissbesiddere har anset det for fyldestgørende, fremgaar deraf, at de frivillig har søgt Overenskomsten sluttet med Staten og fort

ud i Livet paa de Vilkaar, som Loven foreskriver, og det uden at afvente den Doms afgørelse, som jo straks blev bebudet. Det er derfor ingen Overdrivelse at sige, at de allerfleste Fideikommissbesiddere kun med Sorg, grundet i Bekymring for deres yngre Børns Skæbne, har erfaret Landsrettens Dom.

Med Hensyn til Successorerne afgør Landsretsdommen Sagen med en blot og bar Paastand om, at deres Ret maa anses som en „Formueret“ og ikke som „en almindelig Arveret“. Hvor er dog saadanne Ord tomme! Successorerens Ret er saamænd hverken en Formueret eller en Arveret. Den er noget af begge Dele, og den mangler væsentlige Egenskaber i helt at være enten det ene eller det andet. Det er i hvert Tilfælde en underlig Formueret, om hvilken der gælder det samme, som Christian den Femtes Danske Lov foreskriver om, at ventendes Arv kan ingen hverken sælge eller pantsætte. I denne Henseende er det nærmest en Arveret. Men Successorerens Ret er det, den er: En Successionsret, Udtryk for et Haab, en Mulighed, en Forventning. Den er hverken en Formue eller Arveret. Ogsaa paa dette Punkt tillader jeg mig derfor at sige, at Østre Landsrets Dom er positivt forkert.

Med Begrebsbestemmelser, hentede fra den juridiske Terminologi, kan man ikke feje en Sag som denne til Side. Den maa afgøres. Livet kræver her uafviselig Vej frem. Lovgivningsmagten har givet sit Skøn over, hvad Successionsretten er værd; dette Skøn maa øves, hvis hele Spørgsmaalet om Løsningen af de fideikommissariske Baand ved Len og Stamhuse ikke skal køre uhjælpelig fast. Dette Skøn maa nødvendigvis udøves af Lovgivningsmagten; og saaledes som det er øvet med en næsten enestaaende stærk Tilslutning fra begge Rigsdagens Ting, kan Domstolene umuligt have nogen Adkomst til at tilsidesætte det. For fuldt at vurdere, i hvilken Grad af Enighed Lovgivningsmagten har øvet sit Skøn over, om der er ydet Successorerne et tilstrækkeligt Vederlag for deres Ret, maa man huske, at det eneste Parti, der som Parti ikke stemte for Loven, mente, at Successorerne havde faaet for meget.

Rent menneskeligt forekommer Successorerens Optræden mig meget utiltalende, hvad jeg ogsaa har haft Lejlighed til at sige, i hvert Fald enkelte af dem. I Trods mod deres Forældre, som har tiltraadt den af Lovgivningsmagten aabnede Adgang til frivillig Løsning af de fideikommissariske Baand, og uden Hensyn til deres yngre Søsken, hvis Mulighed for at arve Foræl-